

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS
Ratapihantie 9
00521 HELSINKI
Puhelin 010 36 42000
Faksi 010 36 42079
Sähköposti helsinki.hao@oikeus.fi

PÄÄTÖS

10/0211/5

Antopäivä 19.3.2010

01779/09/4114

ASIA

Toimenpidelupaa koskeva valitus

VALITTAJA

Helsingin kaupunginhallitus

PÄÄTÖS, JOSTA VALITETAAN

Khs dnro 2009-596/527
Stn dnr
Saap./Anl. 22-03-2010
KA

Helsingin rakennuslautakunta 17.2.2009 § 60

Hakemus

Asunto Oy Tiirasaarentie 8 on hakenut lupaa saada vaihtaa Helsingin 31. kaupunginosan (Lauttasaari) korttelin 31101 tontilla 7 olevan kuusi asuntoa käsittävän rivitalon ikkunat ja asuntoparvekeovet puu/alumiini-ikkunoiksi ja -oviksi, joissa kaikki ulkopinnat ovat alumiinia.

Rakennusvalvontaviraston lupayksikön päällikön päätös

Rakennusvalvontaviraston lupayksikön päällikkö on päätöksellään 11.11.2008 § 1166 hylännyt hakemuksen.

Perusteluissa on muun ohella todettu, että alue on ollut rakennuskiellossa asemakaavan laatimista ja muuttamista varten vuodesta 1999 lähtien. Rakennuskieltoa on jatkettu ja nykyinen kiello on voimassa 15.9.2009 saakka. Perusteluissa on viitattu kaupunginmuseon ja kaupunkikuvaneuvottelukunnan lausuntoihin ja todettu, että kaikkien ikkunoiden ja parvekeovien ulkopintojen suunniteltu materiaalimuutos puusta alumiiniksi muuttaisi olennaisesti rakennuksen luonnetta ja vaikuttaisi myös koko asuinrivitalon ja ympäristön rakennustaiteelliseen ja kulttuurihistorialliseen arvoon. Muutoksen hyväksyminen ja toteuttaminen turmelisi rakennuksen ominaisuuksia ja erityispiirteitä ja olisi maankäyttö- ja rakennuslain säännösten vastainen.

Koska suunniteltu materiaalimuutos on niin merkittävä, rakennusvalvontavirasto ei ole lupakäsittelyvaiheessa pitänyt tarpeellisena edellyttää yksityiskohtaisten ikkunadetaljievien esittämistä suunnitelluista puu/alumiini-ikkunoista.

Rakennuslautakunnan päätös

Asunto Oy Tiirasaarentie 8 on hakenut oikaisua lupayksikön päällikön päätökseen. Asian käsittelyvaiheiden jälkeen rakennuslautakunta hyväksyi oikaisuvaatimuksen ja myönsi toimepideluvan seuraavin lupamääräyksin:

Hakijan tulee esittää tarkempi kuntoselvitys. Hakijan tulee esittää rakennusvalvonnan hyväksyttäväksi tarkemmat detaljisuunnitelmat rakentamistapaohjeen ” ja ovimuutokset” mukaisesti, mm. karmit, puitteet, listat, heloitus, liittymiset seinärakenteisiin sekä puurakenteinen kulmadetalji.

Ennen ikkunamallin valintaa ja tilausta on järjestettävä paikalla mallikatselmus, johon kutsutaan rakennusvalvonnan kaupunkikuvaosaston edustaja. Työ ei vaadi muita katselmuksia. Pääsuunnittelijan tulee omalta osaltaan huolehtia myös rakennustyön valvonnasta ja siitä, että toteutus on myönnetyn luvan mukainen.

Perustelut

Perusteluissa on muun ohella todettu, että tontille on määrätty rakennuskielto jo vuonna 1999. Rakennuskielto on asetettu sekä täydennysrakentamisen ohjaamiseksi ja helpottamiseksi, että käyttökelpoisen rakennuskannan epätarkoituksenmukaisen purkamisen välttämiseksi ja mahdollisten arvokaiden rakennusten suojelemiseksi. Kaavoittajalta saadun tiedon mukaan kaavamutoksen laatimiselle ei tällä hetkellä ole mitään aikataulua. Voimassa olevassa kaavassa rakennusta, Tiirasaarentie 8, ei ole mitenkään suojeltu. Rakennus on valmistunut vuonna 1955, ja siinä on huonokuntoiset ikkunat. Rakennuskiellon tarkoituksena ei voi olla estää rakennuksen kestävä kehityksen mukaista korjaamista eikä energiatalouden parantamista. Puu- alumiini-ikkunoiden arvioitu kestoikä on noin 100 vuotta. Ikkunoiden uusiminen poistaa nykyisten ikkunoiden käyntiongelmia, helpottaa niiden pesua ja rakennuksen tuulettamista sekä parantaa rakennuksen energiataloutta. Näitä tavoitteita ei saavuteta vanhojen ikkunoiden korjaamisella, eikä korjaaminen kaikin osin ole edes mahdollista. Kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi maankäyttö- ja rakennuslain 175 §:n mukaan myöntää rakennusluvan, milloin on kyse vähäisestä poikkeamisesta mm. rakentamista koskevista kielloista. Nyt on rakennuslautakunnan mielestä kyse juuri tällaisesta vähäisestä poikkeamisesta, sillä lupahakemuksen tarkoittama ikkunoiden vaihtaminen on vaikutuksiltaan vähäinen toimenpide. Lain 171 ja 172 §:ssä säädetyt rajoitukset eivät rakennuslautakunnan mielestä sovellu tapaukseen.

Haettu toimenpide ei rakennuslautakunnan käsityksen mukaan aiheuta sellaista haittaa kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueidenkäytön muulle järjestämiselle, ettei oikaisuvaatimukseen olisi mahdollista ja kohtuullista suostua.

VALITUKSESSA ESITETYT VAATIMUKSET

Helsingin kaupunginhallitus on vaatinut, että rakennuslautakunnan päätös kumotaan ja lupayksikön päällikön päätös pysytetään.

Tontilla 7 on voimassa asemakaava nro 2948 vuodelta 1951. Tontti on asuinrakennusten korttelialuetta ja tontille on asemakaavakarttaan merkitty rakennusala enintään 2-kerroksista ja enintään 8 metriä korkeata rakennusta varten. Tontilla on rakennuskielto asemakaavan laatimista ja muuttamista varten.

Rakennuslautakunnan esittelijä esitti oikaisuvaatimuksen hylkäämistä, koska toimenpide aiheuttaa haittaa kaavoitukselle sekä vaikeuttaa rakennetun ympäristön suojelemista. Rakennuslautakunnan päätös syntyi äänestyksen jälkeen. Rakennuslautakunnalla ei ole ollut asiassa toimivaltaa hyväksyä oikaisuvaatimusta ja myöntää toimenpidelupaa ilman erillistä poikkeamis-päätöstä. Kunnan päätösvaltaa maankäyttö- ja rakennuslain 171 §:n tarkoittamissa poikkeamisasioissa käyttää kunnan viranomainen, jolle kunnan sisäisessä päätöksenteossa on annettu tähän toimivalta.

Helsingin kaupungin johtosäännössä ei ole mainittu poikkeamista asemakaavan laatimista ja muuttamista varten määrätystä rakennuskiellosta. Johtosäännön mukaan muut kunnan päätettäväksi kuuluvat poikkeamishakemukset ratkaisee kaupunginhallitus.

Maankäyttö- ja rakennuslain 175 §:n mukaista vähäistä poikkeamista koskevat myös maankäyttö- ja rakennuslain 171 ja 172 §:n edellytykset, eivätkä nämä edellytykset täyty. Toimenpiteessä ei ole kysymys mainitun lain 175 §:n mukaisesta vähäisestä poikkeamisesta rakennuskiellosta eikä rakennuslautakunnalla ole siten ollut toimivaltaa.

Myös oikeuskäytännössä on katsottu, että rakennuslautakunnan on tullut hylätä lupahakemus tilanteessa, jossa rakennushanke on edellyttänyt poikkeamislupaa, jota ei asiassa ollut haettu.

Helsingin kaupunginmuseo, kaupunkikuvaneuvottelukunta ja kaupunkisuunnitteluvirasto eivät ole lausunnoissaan puoltaneet haettua toimenpidettä. Kaupunginmuseo totesi 26.5.2008 päivätyssä lausunnossaan, että rivitalo on sekä yksilönä että miljööän puolesta edustava 1950-luvun arkkitehtuurikohte. Kaupunginosainvestoinnin (Helsingin kaupunginmuseon tutkimuksia ja raportteja 2/2003; Helsingin rakennuskulttuuri, Lauttasaaren rakennusinventointi) mukaan rakennuksen arkkitehtuuri on harkittua ja viimeisteltyä. Rakennus on säilynyt hyvin alkuperäisessä asussaan ja tehdyt muutokset on onnistuneesti sopeutettu olemassa olevaan rakennukseen. Rivitalo on arvotettu kulttuurihistoriallisesti merkittäväksi, mikä pitää sisällään rakennuksiin liittyvät arkkitehtoniset arvot. Tulevassa asemakaavassa rakennus tulee merkitä suojelluksi. Mikäli ikkunoissa toteutettaisiin materiaalivaihdos, muuttuisi rakennuksen luonne oleellisesti, ja tämä laskisi rivitalon arkkitehtonista arvoa. Puuikkunoiden kunnostaminen on ammattitaitoiselle korjausurakoitsijalle helposti toteutettavissa oleva toimenpide.

Kaupunkikuvaneuvottelukunta totesi 18.6.2008 päivätyssä lausunnossaan, että ikkunat ovat olennainen osa rakennuksen arkkitehtonista arvoa. Neuvottelukunta suosittelee ensisijaisesti ikkuna- ja ovikohtaista kuntotutkimusta, ikkunoiden ja ovien korjausta sekä puun käyttämistä vaihdettavissa osissa.

Kaupunkisuunnitteluvirasto totesi 17.12.2008 päivätyssä lausunnossaan, että asemakaava on todettu vanhentuneeksi ja alue on asetettu rakennuskieltoon. Voimassa oleva kaava ei sisällä lainkaan rakennusten suojelemaan tähtäviä määräyksiä. Rakennussuojelutarve otetaan huomioon kaavan muutostyössä. Toimenpide poikkeaa aluetta koskevasta suunnittelutavoitteesta sekä maankäyttö- ja rakennuslaissa edellytetystä rakennettuun ympäristöön liittyvien kulttuuriarvojen vaalimisesta ja aiheuttaa haittaa kaavoitukselle.

Kaupunginmuseo esitti 17.7.2003 päivätyssä lausunnossaan, että rakennus tulee suojella asemakaavalla ja että suojelumääräysten tekstissä tulee kiinnittää huomiota olemassa olevan rakennuskannan rakennusmateriaalien alkuperäisyyden ja aitouden vaalimiseen sekä hienostuneiden yksityiskohtien säilyttämiseen. Kaupunginmuseon lausumat tullaan ottamaan asemakaavamääräysten laadinnassa huomioon.

ASIAN KÄSITTELY JA SELVITTÄMINEN

Helsingin rakennuslautakunta on antanut lausunnon.

Asunto Oy Tiirasaarentie 8 on antanut selityksen, jossa on vaadittu valituksen hylkäämistä ja että Helsingin kaupunki velvoitetaan korvaamaan sen oikeudenkäyntikulut 2 500 eurolla.

Selityksessä on muun ohella todettu, että maanomistajan kannalta on kohtuutonta ja omaisuudensuojan valossa kyseenalaista se, että aluetta voidaan pitää rakennuskiellossa vuosikymmen ja kauemminkin ilman, että ryhdytään mihinkään toimenpiteeseen alueen kaavoittamiseksi. Kun Helsingin kaupunki ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin alueen kaavoittamiseksi, ei kysymys voi olla rakennuskieltojärjestelmän tarkoituksen merkityksessä työrauhan saamisesta kaavoitukselle. Rakennuskielto ei voi estää vähäistä peruskorjausta. Rakennuskiellosta säädettyä ei ole asiassa tarpeen soveltaa hankkeen maankäytöllisten ja ympäristöllisten vaikutusten arvioimiseksi. Suojelunäkökohdat eivät voi muodostaa estettä laissa säädetyn kunnossapitovelvollisuuden ja -oikeuden toteuttamiselle.

Helsingin kaupunginhallitus on antanut vastaselityksen.

MERKITÄÄN

Helsingin kaupunginhallitus on päätöksellään 10.8.2009 § 839 pidentänyt 31. kaupunginosan (Lauttasaari) alueita koskevaa rakennuskieltoa maankäyttö- ja rakennuslain 53 §:n 2 momentin perusteella 8.9.2011 saakka. Päätös on lainvoimainen.

Päätöksessä on todettu, että Tiirasaarentien tonttien 31097/2-4 asemakaavan muutosehdotus esitellään kaupunkisuunnittelulautakunnalle syksyllä 2009. Rakennuskieltoalueen muut asemakaavamutokset laaditaan esityksen mukaan kiireellisyysjärjestyksessä alueelle ilmaantuvien rakennushankkeiden tarpeiden mukaan.

HALLINTO-OIKEUDEN RATKAISU

Hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Hallinto-oikeus hylkää Asunto Oy Tiirasaarentie 8:n vaatimuksen oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta

*Pääasia**Sovellettavista säännöksistä**Toimenpideluvan tarpeesta ja edellytyksistä*

Maankäyttö- ja rakennuslain 126 §:n 2 momentin mukaan toimenpidelupa tarvitaan muun muassa rakennuksen ulkoasua muuttavaan toimenpiteeseen. Saman pykälän 4 momentin mukaan 2 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden luvanvaraisuudesta säädetään tarkemmin asetuksella.

Maankäyttö- ja rakennuslain 138 §:n 1 momentin mukaan siltä osin kuin on tarpeen toimenpiteen maankäytöllisten ja ympäristöllisten vaikutusten arvioimiseksi toimenpidelupaa ratkaistaessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä rakennusluvan edellytyksistä 72, 135, 136 ja 137 §:ssä sekä rakennuskielloista säädetään.

Maankäyttö- ja rakennuslain 135 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan rakennusluvan myöntämisen edellytyksenä asemakaava-alueella on, että rakennushanke on voimassa olevan asemakaavan mukainen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 117 §:n 1 momentin mukaan rakennuksen tulee soveltua rakennettuun ympäristöön ja maisemaan sekä täyttää kauneuden ja sopusuhtaisuuden vaatimukset. Saman lain 118 §:n mukaan rakentamisessa, rakennuksen korjaus- ja muutostyössä ja muita toimenpiteitä suoritettaessa samoin kuin rakennuksen tai sen osan purkamisessa on huolehdittava siitä, ettei historiallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaita rakennuksia tai kaupunkikuvaa turmella.

Helsingin kaupungin rakennusjärjestyksen 33 §:n mukaan rakennuksen korjaamisessa on otettava huomioon rakennuksen ominaispiirteet eikä korjaaminen saa harkitsemattomasti johtaa tyyllillisesti alkuperäisestä rakennuksesta poikkeavaan lopputulokseen.

Rakennuskiellosta ja siitä poikkeamisesta

Maankäyttö- ja rakennuslain 53 §:n 1 momentin mukaan alueelle, jolla asemakaavan laatiminen tai muuttaminen on vireillä, kunta voi määrätä rakennuskiellon. Saman pykälän 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan rakennuskielto on voimassa enintään kaksi vuotta. Kunta voi kaavoituksen keskeneräisyyden vuoksi pidentää kieltoaikaa kaksi vuotta kerrallaan.

Maankäyttö- ja rakennuslain 171 §:n 1 momentin mukaan kunta voi erityisesti syystä myöntää poikkeuksen tässä laissa säädetyistä tai sen nojalla annetuista rakentamista tai muuta toimenpidettä koskevista säännöksistä, määräyksistä, kielloista ja muista rajoituksista.

Maankäyttö- ja rakennuslain 175 §:n 1 momentin mukaan kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi 171 ja 172 §:ssä säädetyin edellytyksin ja rajoituksin myöntää rakennusluvan, milloin on kysymys vähäisestä poikkeamisesta rakentamista koskevista säännöksistä, määräyksistä, kielloista tai muista rajoituksista.

Maankäyttö- ja rakennuslain 172 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan poikkeaminen ei saa aiheuttaa haittaa kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle eikä 3 kohdan mukaan vaikeuttaa rakennetun ympäristön suojelemista koskevien tavoitteiden saavuttamista.

Rakennuspaikkaa ja toimenpidettä koskeva selvitys

Tontilla 7, osoitteessa Tiirasaarentie 8, on voimassa asemakaava nro 2948 vuodelta 1951. Asunto Oy Tiirasaarentie 8:n omistama tontti on pinta-alaltaan 2 246 m² ja on asemakaavassa asuinrakennusten korttelialuetta ja tontille on asemakaavakarttaan merkitty rakennusala enintään 2-kerroksista ja enintään 8 metriä korkeata paloa pidättävää luokkaa olevaa rakennusta varten. Tontilla sijaitseva, arkkitehti Saara Tilanterän suunnittelema kuuden asunnon rivitalo on valmistunut vuonna 1955. Länsi-Lauttasaaren kaupunginosainventoinnissa 17.7.2003 kaupunginmuseo on esittänyt rivitalolle asemakaavallista suojelua. Inventoinnin mukaan rakennuksen arkkitehtuuri on harkittua ja viimeisteltyä. Rakennus on säilynyt hyvin alkuperäisessä asussaan ja tehdyt muutokset on onnistuneesti sopeutettu olemassa olevaan rakennukseen.

Asiakirjojen mukaan rakennuksessa on käytetty aikakaudelle tyypillisiä materiaaleja. Julkisivut ovat vaaleankeltaiseksi maalattua roiskerappausta, katto on savitiiltä, sisäänkäyntejä on korostettu klinkkerillä ja liuskekivillä. Ovet ja ikkunat ovat lakattua ja maalattua puuta. Ikkunoiden detaljointi sekä vapaasti polveilevan rakennusmassan mahdollistamat lukuisat kulmaikkunat ovat oleellinen osa julkisivusommittelua. Rakennus on hyvin säilynyt alkuperäisessä asussaan.

Toimenpiteellä on haettu kaikkien kuuden asunnon käsittävän rivitalon ikkunoiden ja asuntoparvekeovien uusimista puu/alumiini-ikkunoiksi ja -oviksi, joissa kaikki ulkopinnat ovat alumiinia. Asiakirjoissa on esitetty alustava kuntoselvitys siitä, että taloyhtiön ikkunoiden ja parvekeovien kunto on sellainen, että ne vaativat joko täydellisen kunnostuksen tai uusimisen.

Asian oikeudellinen arviointi

Voimassa olevassa asemakaavassa rakennuspaikan alueella ei ole suojelumerkintää. Alue on ollut rakennuskiellossa vuodesta 1999 lukien, jota rakennuskieltoa on jatkettu viimeksi kaupunginhallituksen 10.8.2009 päätöksellä 8.9.2011 saakka. Rivitalolla on inventoituja arkkitehtonisia arvoja ja se on länsi-Lauttasaaren alueella osoitettu yhdeksi kohteeksi, jolle kaupunginmuseo on 17.7.2003 esittänyt asemakaavallista suojelua. Rakennuskieltoa koskevassa päätöksessä ja asiassa saadun selvityksen mukaan korttelissa 31101 sijaitsevan rakennuspaikan osalta ei kuitenkaan ole tehty toimintasuunnitelmaa asemakaavan muuttamiseksi ja suojelumääräyksen antamiseksi.

Hanke on voimassa olevan asemakaavan mukainen. Lisäksi kun otetaan huomioon rakennuskiellon yli 10 vuoden pituus sekä rakennuspaikkaa koskeva kaavoitustilanne, rivitalon ikkunoiden ja asuntoparvekeovien kunto sekä maankäyttö- ja rakennuslain 166 §:n 1 momentin vaatimukset, ei haettua toimenpidettä ole pidettävä vähäistä poikkeamista merkittävämpänä

asetetusta rakennuskiellosta. Kysymys on siten ollut maankäyttö- ja rakennuslain 175 §:n 1 momentin mukaisesta vähäisestä poikkeamisesta, johon rakennuslautakunnalla on rakennusluvan myöntämisen yhteydessä ollut Helsingin kaupungin rakennusvalvonnan johtosäännön 8 §:n estämättä toimivalta.

Haettu toimenpide rakennuskiellosta poikkeamiseen ei näissä oloissa aiheuta maankäyttö- ja rakennuslain 172 §:n 1 momentissa tarkoitettua haittaa kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle eikä vaikeuta rakennetun ympäristön suojelemista koskevien tavoitteiden saavuttamista.

Lisäksi kun otetaan huomioon lupapäätökseen otettu ehto mallikatselmuksesta, eivät muutostyöt merkitse rakennustaiteellisesti arvokkaan rakennuksen tai kaupunkikuvan turmelemista siten, että maankäyttö- ja rakennuslain 118 §:n ja rakennusjärjestyksen 33 §:ssä määrätyt edellytykset haetulle toimenpiteelle puuttuisivat. Tämän vuoksi rakennuslautakunnan päätöstä ei ole syytä muuttaa.

Oikeudenkäyntikulut

Hallintolainkäyttölain 74 §:n 1 momentin mukaan asianosainen on velvollinen korvaamaan toisen asianosaisen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Pykälän 2 momentin mukaan harkittaessa julkisen asianosaisen korvausvelvollisuutta on otettava erityisesti huomioon, onko oikeudenkäynti aiheutunut viranomaisen virheestä.

Kun otetaan huomioon asian laatu ja se, ettei oikeudenkäynti ole aiheutunut viranomaisen virheestä ei ole kohtuutonta, että Asunto Oy Tiirasaarentie 8 joutuu pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan.

Sovelletut oikeusohjeet Perusteluissa mainittujen lisäksi
Maankäyttö- ja rakennusasetus 62 §:n 1 momentin 7 kohta

MUUTOKSENHAKU Maankäyttö- ja rakennuslain 190 §:n 3 momentin mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (HLL valituslupa julkipanon jälkeen 09.08)

HALLINTO-OIKEUDEN KOKOONPANO

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet
Paula Väinämö, Seppo Säynäsalahti (t) ja Jaana Moilanen.

Esittelijäjäsen

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Jaana Moilanen

JAKELU**Päätös**

Helsingin kaupunginhallitus
oikeudenkäyntimaksu 89 euroa

Jäljennös

Asunto Oy Tiirasaarentie 8 /
OTK Sampsa Matilainen
Asianajotoimisto Oy Juridia Ab
Fabianinkatu 29 B
00100 HELSINKI

Helsingin rakennuslautakunta

Hallinto-oikeuden kirjaamo

IRL

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen kirjallisella valituksella vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusoikeuden rajoittaminen

Hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhteneväisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valitusaika

Tämä päätös on annettu julkipanon jälkeen, jolloin päätöksen katsotaan tulleen asianosaisten tietoon silloin, kun se on annettu. Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuunottamatta.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on toimitettava valitusajassa viranomaiselle, joka on mainittu päätöksen kohdassa Muutoksenhaku. Valitusasiakirjojen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä, joka sisältää myös valituslupahakemuksen, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- perusteet, joilla valituslupaa haetaan
- miltä kohdista päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen on laatinut joku muu henkilö, on valituskirjelmässä mainittava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, jollei hän ole asianajaja tai yleinen oikeusavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Korkeimman hallinto-oikeuden osoite

Postiosoite:	Käyntiosoite:
PL 180	Unioninkatu 16
00131 HELSINKI	Helsinki
Faksi: 010 36 40382	
Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi	

HLL valituslupa julkipanon jälkeen 09.08